

LEERDOELEN

NA DEZE LES KUN JE

- in je eigen woorden het fenomeen *fast fashion* uitleggen
- minstens drie mensenrechtenschendingen benoemen die je in de film ziet
- een tekening maken waarin de samenhang tussen milieu, economie en mensen te zien is

OPDRACHTEN

VOORAFGAAND AAN DE FILM

1. **Kijk eens in het labeltje van een kledingstuk dat je nu draagt. Is het van een bepaald merk? In welk land is het kledingstuk gemaakt (Made in ...)? Waarom denk je dat het kledingstuk daar is gemaakt?**

Tip: u kunt dit bijvoorbeeld klassikaal turven. Misschien is er een modemerken dat oververtegenwoordigd is. Hoe zou dit komen? Uit welke landen komen de meeste kledingstukken in uw klas vandaan? Welke verklaringen zijn hier voor?

2. **Hoeveel geld zou jij het liefst uitgeven aan kleding (per maand)?**

TIJDENS DE FILM

3. **Er komen veel getallen in de documentaire voor. Zo wordt er bijvoorbeeld gezegd dat de Verenigde Staten vijftig jaar geleden 95% van hun kleding zelf maakten. Nu is dit nog maar 3%. Waar heeft dit mee te maken?**

Onder andere omdat de productie naar lageloonlanden is geschoven. Dit is weer een gevolg van de moordende concurrentie binnen de mode industrie, ook wel het 'race to the bottom' fenomeen: je moet steeds goedkoper produceren om de concurrenten voor te blijven. In ontwikkelingslanden wordt nog (te) vaak een laag loon gehanteerd, wat de concurrentiepositie van bedrijven bevordert. De overheden in die lageloonlanden schuiven wetgeving m.b.t. minimumlonen aan de kant om juist buitenlandse investeringen aan te trekken – en een hogere export te generen. Mede door de verbeteringen in transport en technologie vindt globalisatie op grotere schaal plaats. Globalisatie houdt in dat markten wereldwijd verspreid liggen – je kan produceren in land A, je bedrijf gevestigd hebben in land B, en uiteindelijk verkopen in landen C, D, en E.

4. **Wat wordt er bedoeld met de term *fast fashion* volgens journaliste Lucy Siegle?**

*Lucy Siegle zegt dat de mode industrie zichzelf opnieuw heeft uitgevonden, en wel met een vernieuwd business model: *fast fashion*. Waar we voorheen twee seizoenen kenden (lente/zomer en herfst/winter) waarvoor nieuwe collecties werden gemaakt en gepresenteerd, heeft zich dit nu verveelvoudigd tot wel 52 seizoenen per jaar. Elke week één. Voor dit nieuwe business model is het nodig om een sneller productieproces op gang te zetten, en hierdoor weer goedkopere prijzen te generen. Ook is het noodzakelijk dat de consument snel verveeld/uitgekeken raakt op producten: de consument zal dan, omdat prijzen zo laag zijn, eerder geneigd zijn om weer nieuwe kleding aan te schaffen. Wat hierbij ook zeker een rol speelt is de lage(re) kwaliteit van *fast fashion* kleding. De kledingstukken zijn weliswaar goedkoop, ze gaan ook sneller kapot en worden dan ook met dat uitgangspunt geproduceerd.*

NAAFLOOP VAN DE FILM

5. Aan het eind van de documentaire zegt Safia Minney (oprichtster van een *fair fashion* merk) dat ze er zeker van is dat er de aankomende tien jaar een aantal belangrijke veranderingen zal plaatsvinden – “of dit op tijd is moeten we nog zien”. Wat bedoelt ze hiermee denk je?

Deze vraag gaat over het fragment (1:25:10 – 1:25:20). Minney waarschuwt dat we niet langer door kunnen gaan met het fast fashion model zoals we nu doen. Minney is bang dat de nodige veranderingen niet op tijd zullen plaats vinden: dat er dan al teveel levens zijn opgeofferd voor deze goedkope mode, en dat we ook de natuur onomkeerbaar hebben verwoest.

6. De mode-industrie is de op één na meest vervuilende industrie ter wereld. Niet alleen mensenrechten worden geschonden, het *fast fashion* model heeft ook grote gevolgen voor de natuur en milieu. Welke ecologische gevolgen herinner je je uit de documentaire?

De katoenplant zelf is ontzettend geëxploiteerd, en op een eigen manier ‘opnieuw uitgevonden’. Veel van het katoen dat gebruikt wordt om kleding van te maken, is genetisch gemodificeerd. Dit wil zeggen dat het DNA van de plant/zaden bewerkt zijn door mensen om er meer uit te kunnen halen. Ook het gebruik van pesticiden is schadelijk voor de aarde (en mens!).

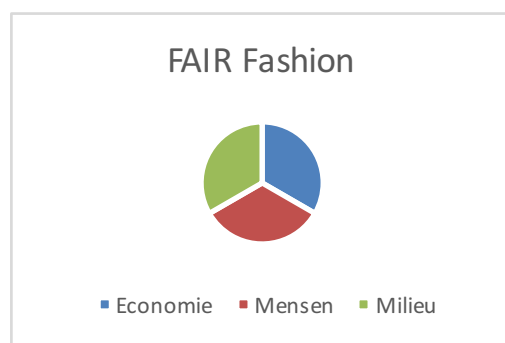
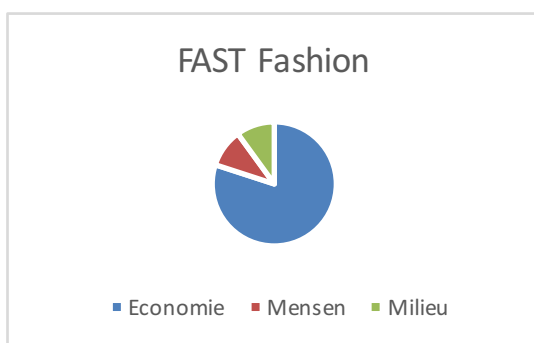
Nog een voorbeeld: het afvalwater dat resulteert uit de verwerking van leer, is ernstig vervuild. Dit water wordt echter gedumpt in lokale rivieren, met alle gevolgen van dien. Wederom is het de lokale community die hier aan lijdt: ziektes en andere huidaandoeningen zijn gestegen.

7. De discussie over *fast fashion* gaat vaak over duurzaamheid (of juist het gebrek daaraan). Omschrijf in je eigen woorden wat duurzaamheid inhoudt.

Met duurzaamheid wordt bedoeld dat je rekening houdt met je bronnen tijdens het produceren van een product. Je denkt dus op een verantwoorde manier na over milieu, mens en economie en probeert deze drie factoren in balans te houden.

8. Teken twee cirkeldiagrammen met de punten ‘milieu’, ‘mens’ en ‘economie’. Eén cirkeldiagram staat voor het *fast fashion* model, de ander voor een duurzaam model (*fair fashion*). Welke van de twee diagrammen heeft jouw voorkeur? Leg uit waarom.

In het fast fashion model zal de cirkeldiagram een uitschieter hebben op de pijler ‘economie’, zie onderstaande afbeeldingen.

9. Bespreek in tweetallen wat mogelijke oplossingen zijn om de gevolgen van *fast fashion* minder schadelijk voor mens en milieu te maken.

U kunt de bingokaarten gebruiken van de Schone Kleren Campagne. U kunt ook de leerlingen vragen negen oplossingen te kiezen van de twintig suggesties op de bingokaart van de Schone Kleren Campagne en vervolgens het bingospel met zelfgemaakte kaarten te spelen.

10. Start je eigen reclame campagne voor *fair fashion*!

Mode wordt veel aangeprezen in reclamecampagnes die te zien zijn op bijvoorbeeld openbaar vervoer (trams, bushokjes) en op tv. Vorm groepjes van vijf. Bedenk met je groepje een reclamebeeld waarbij jullie fair fashion promoten. Wees zo creatief mogelijk! Je wilt natuurlijk dat mensen eerlijke kleding gaan kopen: hoe maak je dit aantrekkelijk? Je kunt ervoor kiezen om het reclamebeeld digitaal te maken of op een groot vel papier (A2 of A3). Presenteer je reclamebeeld aan de klas en leg jullie keuzes uit. Hoe zijn jullie tot dit beeld gekomen en wat is de boodschap?

FILM

11. Waarom heeft de maker de film gemaakt denk je?

Het is goed om met de leerlingen/studenten te bespreken wie een film heeft gemaakt heft en waarom. Merk je dat de film is gemaakt door een Amerikaan? Door een man? Is het een film met een boodschap of onderzoekt de maker de waarheid?

Director's statement

The eyes of the world are opening, and I believe history is giving us this moment to choose a better path. Human progress moves forward when those who have a voice use it on behalf of those who do not. It moves forward when a moment is seized rather than ignored. And it most certainly moves when we decide that the profit of some must never come from the exploitation of others. I hope with all my heart that this film serves as a needed step in that progress. – Andrew Morgan, Director

MENSENRECHTEN

12. De fabrieksarbeiders in de film werken onder schrijnende omstandigheden. Noem vijf mensenrechtenschendingen die je in de film ziet.

Bijvoorbeeld: Laag uurloon, nauwelijks vrije dagen/vakantiedagen, geen permissie om het gebouw te verlaten, lange dagen, overuren worden niet uitbetaald, te hete ruimtes, onveilige gebouwen, arbeiders mogen geen verbond oprichten (=schending van vakbondsrecht)

GASTLESSEN

Schone Kleren campagne biedt twee gastlessen aan voor het voortgezet onderwijs. De gastlessen worden gegeven door ervaren gastdocenten van Young & Fair, hét Nederlandse platform voor jongeren geïnteresseerd en actief in de wereld van eerlijke handel. De lessen zijn samengesteld in samenwerking met CNV Jongeren. Kijk voor meer informatie en boekingen op www.schonekleren.nl/gastles

MOVIES THAT MATTER ONLINE LEERPADEN

Wilt u uw leerlingen de vragen bij The True Cost meegeven als e-learning? Dat kan (gratis)! Movies that Matter heeft veel online leerpaden ontwikkeld die de leerlingen thuis kunnen maken. Het leerpad bestaat uit enkele fragmenten uit The True Cost met bijbehorende vragen. U kunt ervoor kiezen de resultaten van de leerlingen in te zien door coach te worden. De filmfragmenten zijn natuurlijk ook direct via de beamer te projecteren.

MOVIES THAT MATTER FILM IN DE KLAS (ONLINE EN DVD)

Wist u dat u meer dan 300 films kunt lenen bij Movies that Matter Educatie? Als u vandaag bestelt voor 14.00 uur, heeft u morgen de film naar keuze in huis. Daarnaast zijn steeds meer films direct online te zien. U kunt naar deze films zoeken door in de zoekmachine de optie direct online bekijken aan te klikken.

FREEDOM WRITERS Richard LaGravenese / 2007 / 123 min / fictie

Lerares Erin Gruwell start begin jaren '90 vol idealen op een achterstandschool in Los Angeles. Erin begint met een project waarbij ze de leerlingen hun persoonlijke, vaak schokkende verhalen laat schrijven. De 'Freedom Writers' verdiepen zich in het verhaal van Anne Frank, waarin ze veel herkennen. Een film die voor een brede groep leerlingen kan leiden tot herkenning en inspiratie.

BLOOD IN THE MOBILE Frank Poulsen / 2010 / 52 min / documentaire

De afgelopen vijftien jaar stierven er vijf miljoen mensen door de burgeroorlog in Congo. De VN rapporteren al jaren verbanden tussen de mineralenhandel en de oorlog. De Deense Frank Poulsen wil niet langer sms'jes sturen naar zijn vrouw als dat een leven in Congo kan hebben gekost. In deze onderhoudende film zoekt hij naar oplossingen voor schone telefoons.

HOE DUUR WAS DE SUIKER Jean van de Velde / 2014 / 4x45min / fictie

Nederlands historisch drama naar het boek van Cynthia McLeod over twee jonge vrouwen in het achttiende-eeuwse Suriname. Terwijl de blanke Sarith verbitterd raakt door het veranderende koloniale bestaan en de zoektocht naar een man, krijgt haar huisslaaf Mini-Mini haar eigen kans op geluk. Een film die een beeld schetst over de Nederlandse koloniale tijd in Suriname.

BINGO

Schrijf de nummers van de negen oplossingen die jij het beste vindt in de vakjes.

BINGO

Schrijf de nummers van de negen oplossingen die jij het beste vindt in de vakjes.

speel oplossingsbingo!

Je wint als je alle vakjes vol hebt.

- 1 Kledingmerken zijn 100% transparant over de herkomst van kleding en materialen.
  - 2 Kledingmerken moeten precies laten zien in welke fabrieken hun kleding wordt gemaakt.
  - 3 Meer kledingbibliotheken!
  - 4 Haal de productie naar de plekken waar de grondstoffen groeien!
  - 5 Een keurmerk voor eerlijke kleding.
  - 6 Alle kleding recyclen.
  - 7 Onafhankelijke controles waarbij kledingarbeiders vertellen hoe hun situatie is.
  - 8 Alleen nog maar kleding laten maken in Nederland.
  - 9 Klachtenlijn voor kledingarbeiders: gebeurt er iets dan melden ze dit bij het merk, of de klanten.
  - 10 Kledingmerken moeten direct zaken doen met minder fabrieken, zodat ze meer invloed hebben.
  - 11 Een verwijderingsbijdrage op kleding, net als op electronica.
  - 12 Een quotum voor kleding: je mag elk jaar maar een X aantal kledingstukken kopen.
  - 13 20 cent per kledingstuk meer betalen: dan verubbel je het loon van een kledingarbeider.
  - 14 Foute fashion boycotten.
  - 15 Vragen stellen in de winkel, mail sturen of tweeten dat klanten schone kleren willen.
  - 16 Weer zelf kleding maken.
  - 17 Stoppen met kleren dragen.
  - 18 Kledingmerken dwingen alleen zaken te doen met fabrieken waar een vakbond actief is.
  - 19 Subsidie op eerlijke kleding zodat het goedkoper wordt dan Primark.
  - 20 Stoppen met dure reclame-campagnes, pas als er een eerlijk loon wordt betaald mag dat weer.
-

[schonekleren.nl](https://www.schonekleren.nl)

speel oplossingsbingo!

Je wint als je alle vakjes vol hebt.

- 1 Kledingmerken zijn 100% transparant over de herkomst van kleding en materialen.
  - 2 Kledingmerken moeten precies laten zien in welke fabrieken hun kleding wordt gemaakt.
  - 3 Meer kledingbibliotheken!
  - 4 Haal de productie naar de plekken waar de grondstoffen groeien!
  - 5 Een keurmerk voor eerlijke kleding.
  - 6 Alle kleding recyclen.
  - 7 Onafhankelijke controles waarbij kledingarbeiders vertellen hoe hun situatie is.
  - 8 Alleen nog maar kleding laten maken in Nederland.
  - 9 Klachtenlijn voor kledingarbeiders: gebeurt er iets dan melden ze dit bij het merk, of de klanten.
  - 10 Kledingmerken moeten direct zaken doen met minder fabrieken, zodat ze meer invloed hebben.
  - 11 Een verwijderingsbijdrage op kleding, net als op electronica.
  - 12 Een quotum voor kleding: je mag elk jaar maar een X aantal kledingstukken kopen.
  - 13 20 cent per kledingstuk meer betalen: dan verubbel je het loon van een kledingarbeider.
  - 14 Foute fashion boycotten.
  - 15 Vragen stellen in de winkel, mail sturen of tweeten dat klanten schone kleren willen.
  - 16 Weer zelf kleding maken.
  - 17 Stoppen met kleren dragen.
  - 18 Kledingmerken dwingen alleen zaken te doen met fabrieken waar een vakbond actief is.
  - 19 Subsidie op eerlijke kleding zodat het goedkoper wordt dan Primark.
  - 20 Stoppen met dure reclame-campagnes, pas als er een eerlijk loon wordt betaald mag dat weer.
-

[schonekleren.nl](https://www.schonekleren.nl)